

آموزش و ترویج مهارت‌های دانش محور در بعضی از کشورهای اروپایی

ناهید شیخان *

چکیده

کشورهای پیشرفته و برخی از کشورهای در حال توسعه از دهه های اخیر با توجه به نقش موثر و مثبت کارآفرینان اقتصادی در توسعه جامعه، بهره برداری از این توانمندی را جهت مواجهه با معضلاتی نظیر رکود، تورم و عدم اشتغال مورد توجه قرار داده اند. این کشورها برای آموزش کارآفرینی یویژه مهارت‌های دانش محور برای کسب و کار برنامه های گوناگون عملی را طراحی و اجرا کرده اند که هدف اصلی آن آماده سازی دانش آموزان و دانشجویان برای تولید محصولات از طریق تاسیس و راه اندازی کسب و کارهای جدید می باشد. در این مقاله برنامه های آموزش و ترویج مهارت‌های دانش محور برای کسب و کار در بعضی از کشورهای اروپایی مطالعه گردیده است.

کلید واژه: مهارت‌های دانش محور، کسب و کار، کارآفرینی، آموزش، برنامه، ترویج

مقدمه

انسانی که دارای قدرت درک و پیدا کردن خلا و فرصت هاست و از طریق پرورش ایده و تبدیل فکر خود به یک محصول و خدمات جدید، در جامعه اقدام به ارزش آفرینی از هیچ می کند، "کارآفرین" نامیده می شود. جفری تیمونز "کارآفرین" را ایجاد کننده یک چیز ارزشمند از هیچ می داند [۱].

کشورهای پیشرفته از زمانهای قبل و برخی از کشورهای در حال توسعه از دهه های اخیر با توجه به نقش موثر و مثبت کارآفرینان اقتصادی در توسعه جامعه، بهره برداری از این پتانسیل را جهت مواجهه با معضلاتی نظیر رکود، تورم و عدم اشتغال مورد توجه قرار داده اند. این توجه در حد تدوین

استراتژی ها، سیاست ها و برنامه های عملی جهت بسط روحیه و رفتار کارآفرینانه، آموزش و مشاوره بوده و نتایج قابل توجهی نیز در پی داشته است [۲].

در کشور ایران که در حال حاضر نسبت قابل توجهی از نیروهای جوان و حتی تحصیل کرده از نعمت اشتغال محروم می باشند و بر اولویت ایجاد کار بر سایر فعالیت های دولتی در سطوح مختلف تاکید شده، رویکرد "توسعه کارآفرینی" ضروری است [۳].

در این مقاله، با آشنایی اجمالی با کارآفرینی و اهداف آموزشی آن، برنامه های آموزش و ترویج مهارت‌های دانش محور برای کسب و کار در کشورهای پیشرفته اروپایی آلمان، ایتالیا، فنلاند، هلند، سوئد و اتریش را بررسی می نمایم.

در واقع هدف از آموزش این است که دانشجویان و دانش آموزان در طی دوران تحصیل افرادی خلاق تربیت شوند. این افراد شامل پیشروان در فعالیت ها، جسوران، مبتکران، استفاده کنندگان از فرصت های مناسب و ارتقا جویان هستند. این قبیل دوره ها به دنبال بهبود انگیزش و گرایش های افراد همچون تمایل به استقلال، استفاده از فرصت های مطلوب، ابتکار، تمایل به مخاطره پذیری، تعهد به کار، تمایل به حل مشکلات و لذت بردن از عدم قطعیت و ابهام می باشد [۴، ۵، ۶].

با توجه به اهمیت کارآفرینی در رشد و توسعه اقتصادی، کشورهای پیشرفته برنامه های متعددی را برای ترویج و

و روانی تا مرحله تاسیس شرکت، سازماندهی شرکت و برنامه ریزی شخصی مطرح می شود. حاصل یک کار تحقیقاتی دانشجویی دانشکده علوم مدیریت دانشگاه ماین هایم نشان داد که فقط ۴۴ درصد دانشجویان مطالب دروس کارآفرینی را به صورت واقعیت می پذیرند و خودشان را برای یک اشتغال خصوصی، فعالیت مشخص و یک کسب و کار شخصی آماده می کنند.

ایتالیا

ایتالیا با ۵۷/۵ میلیون نفر جمعیت دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۳۰۰۰ دلار در سال می باشد. کارآفرینی و شرکت های کوچک و متوسط حدود ۵۰٪ اشتغال را در این کشور ایجاد می کنند [۱۰] لذا دولت ایتالیا برای ترویج و توسعه این فرآیند اقدامات زیادی را انجام داده و می دهد که اهم آن عبارت است از:

- از دهه ۹۰ اتاقهای بازرگانی سیستمی از طرحهای آموزشی ویژه را با عنوان آموزش شرکت ۵ ایجاد کرده اند. آنها با شرکت های کوچک و متوسط کسب و کارها مشاوره می کنند و نیازهای آنها را شناسایی کرده راه حل هایی را در زمینه های اطلاعات اقتصادی، موضوعات مدیریتی و تکنولوژی ارائه می دهند. ۸۱۱ طرح آموزشی در این دهه اجرا شد که جمعا ۴۶۵۰۰۰ ساعت کلاس آموزشی برای ۱۳۰۰۰ دانش آموز ارائه شد و اغلب این دانش آموزان جوانانی بودند که برای اولین بار خود اشتغالی را جستجو می کردند. بیش از نیمی از این طرحها بر روی نوآوری و توسعه متمرکز شده اند.

- بیش از ۲۰ دانشگاه، دوره هایی را در مورد مهندسی صنایع یا مدیریت برگزار می کنند. در سال ۲۰۰۰ دانشکده مدیریت کسب و کار دانشگاه باکونی^۶ در میلان، ۸۵۵ دوره را برگزار کرد و بیش از ۱۰۰۰۰ شرکت کننده به صورت آزاد از تمام سطوح صنایع تولیدی، بانک ها و موسسات مالی در این دوره ها شرکت کردند. در سال ۲۰۰۱ یک درجه استادکاری^۷

آموزش مهارتهای دانش محور برای کسب و کار طراحی و اجرا می نمایند. در این قسمت به مطالعه این برنامه ها به تفکیک کشورها می پردازیم [۷].

آلمان

آلمان با ۸۲ میلیون نفر جمعیت دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۴۰۰۰ دلار در سال می باشد. کارآفرینی و شرکت های کوچک و متوسط نقش مهمی را در اشتغال آلمان دارند. حدود ۶۰٪ اشتغال در آلمان توسط این فرآیند ایجاد می شود [۸]. لذا دولت فدرال آلمان ابتکارات آموزشی مختلفی را برای ایجاد یک محیط مطلوب کارآفرینی طراحی کرده است که به قرار ذیل می باشد:

- تحت پروژه جوانان دانش آموزان کلاس نهم (یا دانش آموزان سال چهارم دبیرستان) یک کسب و کار کوچک را ایجاد می کنند که مدت آن کمتر از یک سال می باشد و از این نظر با موضوعات کارآفرینانه آشنا می شوند. به بهترین کسب و کار کوچکی که توسط این دانش آموزان ایجاد شود، جایزه ای اهدا می گردد.

- گردهمایی مطالعه صنایع و مدرسه تبادل اطلاعات و تجارب را بین مدارس و صنعت ارتقاء می بخشند. فعالیت های آنان همچنین شامل آموزش معلمان، بازدید و آموزش عملی در زمینه کسب و کارها برای دانش آموزان و معلمان، ایجاد و حمایت از تاسیس شرکت ها توسط دانش آموزان، یک رقابت با عنوان "مدرسه و صنعت - موفق با یکدیگر" و طراحی بازی های مدیریتی با عناوین بازی بازار^۲ و قله اقتصادی^۳ می باشد.

- در دانشکده علم مدیریت دانشگاه ماین هایم^۴ رشته تحصیلی به نام کارآفرینی تنظیم شده که اساس تدریس آن بر پایه طرح اولیه کارآفرینی می باشد [۹]. بحث های آموزشی ایده های نو، پیش بینی بازار، مسائل مربوط به سرمایه گذاری، استراتژی ورود به بازار، فاکتورهای موفقیت، سوالات روحی

هیافت

داشته‌اند. این موضوع نشان دهنده این حقیقت است که تنوع زیادی از آموزش‌ها در دسترس بوده و سیستم آموزشی برای بزرگسالان به خوبی گسترش یافته است.

● آموزش کارآفرینی به صورت سیستمی از دبستان تا دانشگاه را شامل می‌شود. دو درجه مخصوص کارآفرینی در سطح دبیرستان (در ادامه آن آموزش فنی و حرفه‌ای) وجود دارد، یکی درجه پایین‌تر صلاحیت کارآفرین^۹ و دیگری درجه تخصصی صلاحیت کارآفری^{۱۰} می‌باشد. از آغاز سال ۱۹۹۹ آموزش‌های کارآموزی برای کارآفرینی نیز دایر شده است.

● دپارتمانهای کسب و کار در ۱۵ مرکز توسعه اقتصادی و استخدامی ناحیه ای^{۱۱}، برنامه‌های آموزشی مختلفی را به مدیران شرکت‌ها، افراد کلیدی و کسانی که می‌خواهند کارآفرین شوند ارائه می‌دهد. برنامه‌های آموزش برای ایجاد شرکت، وظایف و مشکلات مربوط به آموزش، تجزیه و تحلیل شرکت، آموزش توسعه ای و مدیریت آموزشی را شامل می‌شود.

● بسیاری از جوایز نیز برای تشویق به کارآفرینی در فنلاند اهدا شده است. جوایز در سطوح ملی، منطقه ای و محلی می‌باشد به عنوان مثال یکی از این جوایز، جایزه بین‌المللی ریاست جمهوری^{۱۲} می‌باشد.

سوئد

کشور سوئد با حدود ۹ میلیون نفر جمعیت دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۳۰۰۰ دلار در سال می‌باشد. حدود ۶۱٪ از اشتغال در این کشور توسط کارآفرینی و شرکت‌های کوچک و متوسط ایجاد می‌شود [۱۳]. از اهم اقدامات دولت سوئد برای ترویج آموزش کارآفرینی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود.

● در برنامه ملی آموزش تعدادی از آرمانها وجود دارد که برای ترویج فعالیت‌های فردی کارآفرینانه در نظر گرفته شده

در مدیریت شرکت‌های کوچک معرفی شد. این دوره ۱۲ ماه به طول می‌انجامد و برای افراد زیر ۲۸ سال که قصد دارند در آینده یک کسب و کار خانوادگی را اداره کنند ارائه می‌شود.

● انستیتو پلی تکنیک میلان^۸ در کارآفرینی در ایجاد فضای مناسب در دانشگاه و هماهنگ کردن سیستم داخلی دانشگاه برای همکاری با موسسات و شرکتها، فراهم نمودن ارتباط افراد نوآور با صنعت، همکاری و ارتباط با برگزارکنندگان سمینارهایی در رشته‌های اقتصادی، نوآوری و کارآفرینی نقش مهمی ایفا نموده است [۱۱].

دوره‌های آموزشی این مرکز تهیه طرح کسب و کار، تربیت استاد در کسب و کار، تحمل فشار و مدیریت زمان، آگاهی از اصول مدیریت عمومی، مدیریت نوآوری، بازاریابی شرکت‌های نوپا را شامل می‌شود. این دانشگاه از طرحهای دانشجویان حمایت مالی میکند.

فنلاند

کشور کوچک فنلاند با ۵ میلیون نفر جمعیت، دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۲۷۰۰ دلار در سال می‌باشد. حدود ۶۰٪ از اشتغال در این کشور توسط فرآیند کارآفرینی و شرکت‌های کوچک و متوسط ایجاد می‌شود [۱۲]. این کشور کوچک جهت ترویج کارآفرینی بین مردم بویژه جوانان اقدامات زیادی را انجام داده که اهم آن عبارت است از:

● در سال‌های اخیر ۵۸ درصد شرکت‌های کوچک و متوسط کسب و کار آموزش حرفه ای برای کارمندانشان

آموزش، فرهنگ و علوم یک موسسه محور ۱۴ را در سال ۱۹۹۸ تاسیس کرد. این موسسه کسب و کارهای هلندی، دولت و بخش آموزش را گرد هم می آورد و پروژه های مربوط به علوم و تکنولوژی های نو را برای دانش آموزان و دانش پژوهان تامین مالی می کند.

● دانشگاه بین المللی کارآفرینی ۱۵ به وسیله گروه صنعتی زرینک ۱۶ در دانشگاه گروینگن ۱۷ در ماه مارس سال ۲۰۰۱ تاسیس گردید. هدف این دانشگاه گردآوری کارآفرینان در یک محیط فرهنگی و علمی می باشد، تابوانند ارزش خلق کردن و مقرون به صرفه بودن پروژه های تحقیقاتی را رواج دهند و از به کارگیری موسسات از طریق دانشگاه به رشد علمی کارآفرینان اقدام نمایند [۱۶].

برنامه این دانشگاه "کسب و کار در واقعیت" و متحد کردن دانشجویان و تربیت کردن آنها با بیان پایه های تئوری در ایده های تجاری و کسب و کار می باشد. در چهار چوب پروژه های کاری باید دانشجویان از تجربه های بین المللی استفاده نمایند. برای توسعه ایده ها در پروژه های اساسی گروه صنعتی زرینک از آنها حمایت مالی می نماید.

از دوره های کوتاه مدت این دانشگاه می توان به اقتصاد کسب و کار، نوآوری و کارآفرینی، سازمان کسب و کار، فرآیند تکثیر کسب و کار، مدیریت منابع انسانی، ارتباط منابع بین المللی و معاملات بازرگانی، بازاریابی و فروش و اقتصاد نوآوری اشاره کرد. در این دانشگاه برای تدریس از دانشمندان و همکاران سازمانی که تجربه عملی و تئوری دارند استفاده می شود.

اتریش

اتریش با ۸ میلیون نفر جمعیت دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۳۰۰۰ دلار در سال می باشد کارآفرینی و شرکت های کوچک و متوسط نقش بزرگی را در اقتصاد این کشور ایفاء می نمایند و حدود ۶۶٪ اشتغال توسط آنها ایجاد می شود [۱۷].

است. دولت همچنین به نیاز برای همکاریهای مشترک بین محققین دانشگاهی و سایر فعالان در جامعه همانند مدارس، صنعت و بازرگانی تاکید داشته است و این را به عنوان وظیفه سوم دانشگاهها در مقابل دو وظیفه اول آنها یعنی آموزش و تحقیقات می داند. در دهه ۹۰ افزایش قابل توجهی در زمینه ایجاد رشته های کارآفرینی در دانشگاههای سوئد دیده می شود. به طور عملی تمام دانشگاهها و کالج ها دوره های تحصیلی کارآفرینی را در رشته های فنی یا اقتصاد یا بازرگانی ارائه می دهند.

● دانشگاه لوند ۱۳ دارای خانه جوانان است و برای ایده های جدید که از طریق جوانان در موسسات یا دانشگاهها پرورش یافته است، امکانات مناسب را در اختیار آنها قرار می دهد. این خانه فضای ۵۰ نفر از جوانان را دارد که می توانند تا مدت سه سال در آنجا بمانند. جوانان در یک مدت زمان ۶ ماهه یک برنامه تجاری را دریافت می کنند و به وسیله استادان خانه حمایت می شوند [۱۴].

● وزارت صنایع، استخدام و ارتباطات و وزارت آموزش و مرکز نوآوری جایزه ای را که Finnupp نامیده می شود به مخترعین جوان ۱۳ تا ۱۶ ساله اهدا می کند. این پروژه زمینه ای برای فعالیت کارآفرینان فراهم می کند. در سال اخیر، ۷۲۰۰ طرح کاندیدای دریافت جایزه گردیدند که بعضی از آنها در دفتر ثبت و اختراع ۱۴ ثبت شد.

هلند

هلند با ۱۵/۵ میلیون نفر جمعیت دارای سرانه تولید ناخالص داخلی ۲۶۰۰۰ دلار می باشد حدود ۶۳٪ از اشتغال در این کشور توسط فرآیند کارآفرینی و شرکت های کوچک و متوسط ایجاد می شود. [۱۵]. اهم اقدامات دولت هلند عبارت است از:

● بسیاری از افراد جوان به دنبال دوره های آموزشی علوم و تکنولوژی های نو می باشند. وزارت امور اقتصادی و وزارت

اجتماعی بالایی نیز برخوردارند، جهت ترویج فرهنگ کارآفرینی در جامعه برنامه های حمایتی و ترویجی را برای آموزش مهارت‌های دانش محور برای کسب و کار در سطوح مختلف مدارس، دانشگاهها، شرکت ها و اجرا می نمایند. آشنایی با این برنامه ها می تواند به مسئولان و دست اندرکاران آموزش کشور برای ترویج این فرهنگ در میان جوانان رهنمودهای خوبی را ارائه دهد [۱۸، ۱۷]. بطور کلی موارد ذیل برای افزایش قابلیت های مهارت‌های دانش محور پیشنهاد می شوند:

- ۱- تجربه حین تحصیل
 - ۲- گذراندن دوره های خاص آشنایی با مبانی مدیریت [۱۹]
 - ۳- طراحی دوره های خاص کارآفرینی در دبیرستانها و کالج ها
 - ۴- برقراری دوره های آگاهی دهنده از قبیل
- همایش و نشست های رو در رو، میزگرد تخصصی و سخنرانی علمی، تورهای بازدید، اعطاء جوایز تشویقی [۲۰].

یادداشت ها:

- 1- SME: Small and Medium Enterprise
- 2- Play the Market
- 3- Economic Summit
- 4- University of Mannheim
- 5- Formazione Impresa
- 6- Bacconi University school of Business Management
- 7- Master's degree
- 8- Polytechnic Institute of Milan
- 9- Further Qualification of Entrepreneur degree
- 10- Specialist Qualification of Entrepreneur degree
- 11- Regional Employment and Economic Development Centers
- 12- President of Republic's Internationalization Award
- 13- Lund University
- 14- Patent Registration Office
- 15- Axis Foundation
- 16- International University of Entrepreneurship
- 17- Zernike Group
- 18- Groningen University
- 19- Virtual Firm
- 20- National Prize
- 21- Firm-to-Firm Visits
- 22- Academic Business Centre

از اقدامات مهم اتریش در زمینه کارآفرینی می توان از موارد ذیل نام برد:

● یک شرکت مجازی ۱۹ مدلی از یک شرکت واقعی می باشد که چگونگی رویداد وقایع را برای یک کسب و کار شرح می دهد و همچنین چگونگی ارتباط یک شرکت با شرکت دیگر و تنوع فرهنگ های کسب و کار را نیز بیان می کند. این مدل در تمام کالج های بازرگانی و مدارس کسب و کار در اتریش اجباری می باشد و برای اهداف آموزش بازرگانی در تمام مدارس حرفه ای توصیه می شود. در اتریش در حال حاضر به طور رایج ۸۵۰ مورد از این شرکت های مجازی وجود دارد که این تعداد غیر از ۳۵۰۰ مورد در سطح جهانی می باشد.

● هر ساله وزارت فدرال کار و امور اقتصادی جایزه ملی ۲۰ را برای کارهای نوآوری در سطوح مهم برای سیاست اقتصادی اهدا می کند. جوایز برای نوآوری، اشتغال، توریسم و اهدا می شود.

● دوره آموزشی جدیدی در اتریش در حال سازماندهی می باشد که به "ملاقات شرکت به شرکت ۲۱" معروف است که به کسب و کارهای علاقمند این فرصت را می دهد که از سایر کسب و کارهای موفق مواردی را یاد بگیرند. بر اساس توافق همکاریهای مشترک، کارآفرینان اتریشی می توانند در رشته های مشابه در کشور آلمان شرکت کنند.

● مرکز تجارت دانشگاهی ۲۲

برنامه "دانشمندان کسب و کار تاسیس و راه اندازی می کنند. هدف این برنامه فعال نمودن دانشگاهیان در مسیر نوآوری و کاربرد آن است که برای تاسیس و راه اندازی از طرح های دانشگاهیان تا سقف حدود ۲۳۰۰۰ دلار حمایت مالی می شود.

جمع بندی

مشاهده می گردد که ۶ کشور مطالعه شده در این مقاله که جزو کشورهای پیشرفته صنعتی می باشند و از درآمد و رفاه

- [1] Timmons, J. and Sapeinza, H. " Venture Capital: The Decade Ahead" , Boston: PWS-KENT, 1992, P 35
- [2] Gnyawali, D. and Fogel, D. " Environments for Entrepreneurship Development: Key Dimensions and Research Implications, "Entrepreneurship Theory and Practice, Bayor University , 1994,p 125-140
- [۳] شیخان ، ناهید . رضازاده ، حجت اله . گزارش طرح پژوهشی تجارب کارآفرینی در کشورهای منتخب ، مرکز کارآفرینی دانشگاه صنعتی امیرکبیر ، آذر ماه ۱۳۸۱ ، ص ۴
- [4] Gibb, A. " Enterprise Culture-Its Meaning and Implications for Education and Training ". Journal of European Industrial Training, Vol.11, No2, 1987, P 38
- [5] Drucker,P, " Innovation and Entrepreneurship" Harper Collins Publisher, 1985, P 67-72
- [6] Grtner,W. " Who is an Entrepreneurship is the Wrong Question" Entrepreneurship Theory and Practice, volume 13, 1989, P 47-64
- [7] Commission of the European Communities, " Report on the Implementation of the Action Plan to Promote Entrepreneurship and Competitiveness, 2003
- [8] Federal Statistical Office <http://www.Statistik-Undode>
- [9] Klandt,Heinz, A. " Eine Studie Zum Stand der Grundung Sprofessuren and
- [10] Deutschsprachigen Hochschulen, FGF- Report , 2001
- [11] Istituto Nazionale de Statistica
- [12] <http://www.istat.it>
- [13] Politecnico Milano , [polimi.it/Main/home. Txt.htm](http://polimi.it/Main/home.Txt.htm)
- [14] Statistics Finland
- [15] Statistics Sweden <http://www.Scb.se>
- [16] Lund University
- [17] Statistics Netherlands <http://www.cbs.nl>
- [18] Koschatzky, Knut. Rink, Daniela, " Forderung Von Entrepreneurship und Grundungen im Ausland-Offentliche Fordermabahmen und Aktivitaten an Hoshschulen". Institute Sstemtechnik und Innovationa Forchung, 2001.
- [19] Fry,F. "Entrepreneurship: A Planning Approach", Englewood Gliffs NJ : Prentice-Hall, 1993, p 25-47
- [20] Gass,Y. A Strategy for the Promotion and Identification of Potential Entrepreneurs at the Secondary School Level , In P.D. Reynold(ed),Frontier of Entrepreneurship Research , Washington: Babson College, 1985, p 71-95
- [21] Brockhaus, R. And Nord. W. "An Exploration of Factors Affecting the Entrepreneurial Decision : Personal Characteristics Environmental Conditions", Cambridge : MIT press, 2002 p 47-89
- [22] Gibb, A. "Enterprise Culture and Education ", International small Business Journal, 1990, vol 11, No 3 , p 11-33